

NORDISK MØDE FOR FORBEDRET VEJUDSTYR - visuel information til trafikanten

Referat fra koordineringsgruppens møde i Malmø den 22./23. november 2006

Til stede:

Peter Jørgen Andersen, Osmo Anttila, Morten Hafting, Gabriel Helmers, Lars Johnsen, Behzad Kouchehi, Kenneth Kjemtrup, Ib Lauridsen, Sven-Olof Lundkvist, Göran Nilsson, Geir-Ove Nordgård, Sara Nygårdhs, Robert Nyhlén, Erik Randrup, Kai Sørensen, Pauli Velhonoja og Tuomas Österman.

Ad 1. Mødet åbnes

I Peter Aalto's fravær var Robert Nyhlén vært for mødet og bød velkommen til deltagerne. Gabriel Helmers accepterede at være ordstyrer. Af hensyn til Robert Nyhlén og Lars Johnsen fulgte en gensidig præsentation. Adresselisten blev sendt rundt til opdatering.

Ad 2. Godkendelse af dagsorden

Dagsorden blev godkendt med den bemærkning at der er yderligere forslag til samarbejdsprojekter til diskussion under punkt 9. Osmo Anttila meddelte at han følger 'Improver' projektet og at der måske er grundlag for en diskussion heraf på næste møde.

Ad 3. Godkendelse af referat fra foregående møde

Referatet blev godkendt.

Ad 4. Vejholdernes statusrapporter

Kenneth Kjemtrup fortalte om omstillingsprocessen i Vejdirektoratet og om de vanskeligheder de medfører. Desuden omtalte en række aktiviteter:

- forsøg med rumblestrips, hvor der er udviklet en sinusformet fordybning med mindre støj; en foreløbig rapport omhandler 7 strækninger på hver 600 m
- arbejdet i vejreglarbejdsgruppen om 'IT på vej' har resulteret i to håndbøger om VMS, hvor den ene handler om tekniske forhold og den anden om anvendelse af VMS. Det blev fremhævet at den sidstnævnte håndbog har udgangspunkt i den norske håndbog, og at et afsnit om trafikanten ved Gabriel Helmers har fået en særdeles god bedømmelse. Gabriel Helmers lovede at fremsende en svensk version af dette afsnit. Arbejdet har desuden ført til en håndbog om gadesignaler
- der er udsendt nye bekendtgørelser om afmærkning og en del vejregler er reviderede så der er overensstemmelse
- der er indført et symbol for motorvejskryds
- desuden arbejdes der med parkeringsvejvisere, nedtælling i signaler og symboler på vejen.

Pauli Velhonoja gennemgik en række aktiviteter ved hjælp af en PowerPoint præsentation, som han lovede at fremsende. Der fulgte en diskussion, hvor Kenneth Kjemtrup nævnte at de omtalte sinusformede fordybninger fører til en støj på kun 1 db i modsætning til de 8 db, som fremgår af præsentationen. Til de maskinelt udlagte spærrefelter fremførte Gabriel Helmers at det vigtigste nok er at de tværgående linier rammer de langsgående linier. Robert Nylén forhørte sig om arsenik i glasperler til afmærkning; hvortil Osmo Anttila informerede om godkendelse og om at risikoen bestod i afdunstning af arsenik. Robert Nyhlén henviste til en rapport om stikprøvemålinger i Sverige.

Geir-Ove Nordgård omtalte nogle aktiviteter på baggrund af en fremsendt statusrapport. I en efterfølgende diskussion blev 'ghost' projektet omtalt; Erik Randrup fremhævede at der bør arbejdes med hele vej billedet af hensyn til trafikantens korrekte opfattelse. Desuden omtalte dug på vejtavler, hvor Erik Randrup dels omtalte de forsøg med begrænsning af dug på vejtavler, der er udført i Danmark, og dels omtalte den projektørbelystning af portaltavler, der er opsat et antal steder – mest af hensyn til bilister fra udlandet. Det aftaltes at Kai Sørensen fremsender rapporter for de omtalte dugforsøg.

Senere, i forbindelse med en pause, fortalte Geir-Ove Nordgård om et nyt princip for VMS tavler

(polydisplay), som fører til et lavt elforbrug og god synlighed i dagslys.

Morten Hafting omtalte aktiviteter omkring vejafmærkning med baggrund i den samme statusrapport.

Robert Nyhlén fortalte om:

- en beslutning om vægmærkesforordningen; at regler for udformning tages ud og placeres i håndbøger
- at skiltebagsider skal være grå
- at der har været dårlige erfaringer med omdirigering på 2+1 veje, hvorfor sådanne nu planlægges i forvejen
- at der nu findes cirka 100 mil riflede linier.

Ad 5. Hvad der er sket i vejholderne samrådsgrupper (Nortek, den Nordiske vejregelgruppe m.fl.)

Vejholderne fortalte om Nortek arbejdet, blandt andet at der bør indkaldes til møder i grupperne om skiltning og vejafmærkning. Erik Randrup fortalte at gruppen om arbejdsvarsling har udført en sammenstilling af skiltning og uddannelse i de nordiske lande; og fremhævede at uddannelserne er svære at bedømme, fordi der er mange forskellige. Geir-Ove Nordgård sagde at der kommer en ny person fra Norge i skiltegruppen. Pauli Velhonoja fortalte om arbejdet i den nordiske vejregelgruppe om den dimensionsgivende trafikant, hvor der nu er 5 delrapporter på i alt 300 sider. Kenneth Kjemtrup efterlyste sammenfatninger af disse rapporter og omtalte arbejdet om erfaringer med hastighedstilpasning.

Ad 6. Forskernes statusrapporter

Forskerne præsenterede kort deres statusrapporter. I forbindelse med et VTI projekt om fodgængeres synlighed nævnte Kai Sørensen at Erik Randrup havde udført et sådant projekt i Lysteknisk Laboratorium's tid. Det blev besluttet at Kai Sørensen forsøger at fremskaffe rapporten.

Ad 7. Opdatering af projektlisten - aktuelle forskningsbehov

Kai Sørensen oplyste at der var foretaget en opdatering af listen. Gabriel Helmers ønskede at udgå af den lille redaktionskomité; han erstattes af Sara Nygårdhs. Kenneth Kjemtrup ville se nærmere på projektlisten. Det blev fremhævet at projektledere er ansvarlige for den omtale af projekterne, der findes i projektlisten.

Ad 8. NMF's hjemmeside

Kenneth Kjemtrup oplyste at hjemmesiden har en engelsksproget indgang, der dog ikke er helt færdig, samt at programmet for Nortek seminaret om vejafmærkning findes på hjemmesiden, hvor der også kan ske tilmelding. Endvidere efterlyste Kenneth Kjemtrup rapporter til placering på hjemmesiden, gerne på engelsk.

Ad 9. Samarbejdsprojekter i bestillingsprocessen ?

Gabriel Helmers oplyste at potten rummer 114.000 svenske kroner.

Angående "Vejtavlers luminans og læsbarhed for førere af store køretøjer" sagde Kai Sørensen at han havde aftalt en køretur i december. Det ville blive forsøgt at anvende ICAM kameraet under køreturen til registrering af vejtavlernes luminans. Det blev bemærket at køreturen bør gentages i en personbil.

Angående "Respekt for spærrelinier og spærreflader" findes der p.t. ikke nogen projektbeskrivelse. Det aftales at Behzad Koucheki tager initiativ til udarbejdelse af en sådan.

Angående ”Udformning af profilerede linier” advarede både Göran Nilsson og Osmo Anttila mod at en beskrivelse kan blive begrænsende. Kenneth Kjemtrup ville udarbejde en ’mall’ til brug for Nortek.

Angående ”Har varselslinier kun akademisk betydning” udtrykte Sven Olof Lundkvist et ønske om at notatet om sammenstilling af reglerne i de nordiske lande færdiggøres. Det blev besluttet at der kan bruges 60.000 svenske kroner fra potten. Der var en diskussion af den svenske brug af varselslinier på smalle veje.

Gabriel Helmers foreslog at der udarbejdes en projektbeskrivelse. Det blev støttet af Kenneth Kjemtrup, der omtalte brugen af varselslinier i tunneller. Det aftaltes at Sara Nygårdhs udarbejder projektbeskrivelsen med hjælp af Gabriel Helmers.

Angående ”Fungerer symboler på kørebanen” oplyste Kenneth Kjemtrup at rapporten fra SINTEF findes på hjemmesiden og spurgte om der er brug for erfaringsopsamling og samordning. Der fulgte en diskussion af symboler på kørebanen, hvor Gabriel Helmers sagde at symboler på kørebanen bør have en særlig udformning, og at der ikke bør anvendes for mange forskellige symboler. Morten Hafting mente at der er en god effekt af symboler på kørebanen og at brug af farver har en værdi, at det er en ulempe at de bliver hurtigt slidt, og at brugen i øvrigt er ujævn. Kenneth Kjemtrup bemærkede at symbolerne nu bliver brugt og at vi må forholde os til dem. Gabriel Helmers omtalte forveksling mellem hastighedsangivelser og vejnumre på kørebanen, hvortil Robert Nylén oplyste at det overvejes at sætte rammer omkring vejnumre.

Angående ”Tilstandsbeskrivelse af vejmarkeringers funktion i Norden” og ”Validering av mobila instrument för vägmarkering” omtalte Sven Olof Lundkvist betingelserne for at ansøge om projektbevillingerne i Sverige, og mulighederne for at beskrive et langsigtet projekt om skiltning, som kunne rumme et antal delprojekter og løbe over flere år hos VTI.

Efter nogen diskussion udtrykte vejholderne interesse for nogle af delprojekterne og omtalte en prioritering af disse.

NB: Her var der en pause mellem mødets første og anden dag, hvor diskussionen blev genoptaget.

Det blev klargjort at Sven-Olof Lundkvist’s forslag omhandler et projekt i tre dele: mobil måling af vejafmærkning, skiltning og forberedelse af en nordisk prøvestrækning til holdbarhedsprøvning som led i CE-mærkning af materialer til vejafmærkning.

Kenneth Kjemtrup udtrykte tilslutning til ét år af delprojektet om mobil måling samt til en første fase om VMS af delprojektet om skiltning, og mente desuden at spørgsmålet om en nordisk prøvestrækning kan henvises til diskussion på Nortek’s seminar til februar og eventuelt udføres i et samarbejde med industrien. Geir-Ove Nordgård tilsluttede sig dette. Pauli Velhonoja udtrykte en vis interesse, men oplyste at budgettet ikke kendes før efter årsskiftet. Det aftaltes at der udarbejdes en projektbeskrivelse inden for den korte tid, der var til rådighed.

Angående ”Vägmarkeringar – olycksstudie” opstod der en længere diskussion med baggrund i den rapport fra Californien, som Pauli Velhonoja havde fremsendt. Kenneth Kjemtrup omtalte en undersøgelse fra Texas, og fremførte at de to undersøgelser bør vurderes. Det blev aftalt at Fridulf Sagberg anmodes om foretage vurderingen.

Angående andre forslag blev det aftalt at forslaget ved Osmo Anttila delvis henvises til Nortek og delvist dækkes af det ovennævnte forslag om mobil måling af vejafmærkning.

Angående Sven-Oluf Lundkvist projektforslag om udformning af trevægskorsninger blev det besluttet at det skal erstattes af et projektforslag om spærrefelter.

Angående ”Valg af 2-3 større projekter fra projektlisen” var det klart at der ikke var flere penge til rådighed.

Gabriel Helmers gjorde opmærksom på at der endnu ikke var sendt en faktura på 50.000 danske kroner til Danmark, Norge og Sverige som var stillet i udsigt til forøgelse af potten på sidste møde. Det aftaltes at Gabriel Helmers nu sender en sådan faktura til hvert af landene, og til Finland.

Desuden aftaltes at der skrives en artikel om mørketrafikrapporterne 4 og 6, der betales af potten under et budget på 30.000 kr. Artiklen skrives af Kai Sørensen, eller af Arve Augdal og Lars Johnsen.

Ad 10. Igangværende samarbejdsprojekter

Kai Sørensen fortalte om pilotprojektet i ”Lysgenér ved vejarbejder om natten”, der blev udført på en vej i nærheden af Linköping i oktober måned. Toumas Österman og Erik Randrup supplerede og der fulgte en diskussion af projektets udførelse. Et projektmøde, der er planlagt til den 15. december, blev nævnt.

Ib Lauridsen præsenterede efterårsmålinger i projektet om ”Ældning af refleksfolier” og fremviste foto’s af prøvestanden med refleksprøver til ”Overvågning af markedet for refleksfolier”. Det aftaltes at Kai Sørensen reviderer beskrivelsen af refleksprøverne, og at der fremsendes nye refleksprøver senest til marts. Desuden aftaltes at resultaterne skal være offentligt tilgængelige.

Sven-Olof Lundkvist omtalte projektbeskrivelsen angående fortsættelse af arbejdet omkring VMS.

Kenneth Kjemtrup omtalte evalueringer hos de danske amter, som ville blive præsenteret på næste møde (relevant for del 3 i projektbeskrivelsen). Flere kritiserede brug af landoltringe (del 2 i projektbeskrivelsen) og ønskede brug af tekst i stedet.

Osmo Anttila omtalte en vurdering af projektforslaget, der var udført af Magnus Nygård, og som blandt andet konkluderede at behovet for vidvinklethed kan beregnes og at fordelene ved positiv kontrast allerede er bevist. Det aftaltes at Magnus Nygård sender sin vurdering til Sven-Olof Lundkvist.

Da VMS projektets fortsættelse vil indgå i det ovennævnte projekt om skiltning, afregnes det indtil nu udførte arbejde med potten. Det aftaltes at Kai Sørensen indkøber en variabel tavle til brug i projektets fortsættelse – idet der skal købes en tavle som kan sælges efter brugen.

Ad 11. Afsluttede projekter

Kenneth Kjemtrup fortalte at rapporten om litteraturundersøgelse af VMS er placeret på hjemmesiden.

Ad 12. Information om planlagte eller igangværende nationale eller internationale projekter

Der var intet under dette punkt.

Ad 13. CEN – arbejdet. Information og samråd

Kai Sørensen berettede kort om status i WG2 og WG3. Der blev anmodet om støtte til at ”Durability” projektet kan afsluttes med én rapport. Desuden blev det varslet at de nordiske lande nok bør have en fælles holdning til ”durability” i forbindelse med CE-mærkning og at der nok skal aftales et strategimøde herom. Desuden blev det nævnt at der er nogle vanskeligheder med arbejdet i TG’en

CEN Micro under WG3. Endelig blev der omtalt at der er problemer med revisionen af EN 12966 om VMS – på det punkt med en supplerende omtale ved Kenneth Kjemtrup. Sluttelig blev UAP af EN 12899 serien om faste vejtavler nævnt.

Ad 14. Information om Vejmarkeringskonferencen i februar 2007

Morten Hafting henviste til NMF's hjemmeside, det foreløbige program blev vist, og det blev oplyst at stedet i Stockholm endnu ikke var fastlagt.

Ad 15. Eventuelt

Kenneth Kjemtrup takkede Gabriel Helmers for mødeledelse.

Ad 16. Tid og sted og for næste møde

Næste møde holdes i Danmark den 30./31. maj 2007.

Ad 17. Mødet afsluttes

Gabriel Helmers takkede for værtskab og for deltagelse i mødet.

Sekretæren har egenhændigt opstillet følgende liste over aftalt arbejde:

- Gabriel Helmers fremsender en svensk version af afsnittet om trafikanten i den danske håndbog om brug af variable tavler
- Pauli Velhonoja fremsender sin PowerPoint præsentation
- Kai Sørensen fremsender rapporter for forsøg med dug på vejtavler
- Kai Sørensen forsøger at fremskaffe Erik Randrup's rapport om synlighed af fodgængere
- Gabriel Helmers erstattes af Sara Nygårdhs i redaktionskomitéen til ajourføring af projektlisten
- Behzad Koucheki tager initiativ til udarbejdelse af en projektbeskrivelse for "Respekt for spærrelinier og spærreflader"
- i projektet "Har varselslinier kun akademisk betydning" færdiggør Sara Nygårdhs notatet om sammenstilling af reglerne i de nordiske lande
- i projektet "Har varselslinier kun akademisk betydning" udarbejder Sara Nygårdhs en projektbeskrivelse med hjælp fra Gabriel Helmers
- Sven-Olof Lundkvist udarbejder et projektforslag i tre dele som omtalt i referatet
- Sven-Olof Lundkvist udarbejder et projektforslag om spærrefelter til erstatning for projektforslaget om udformning af trevægskorsninger
- Gabriel Helmers sender en faktura til hvert af de fire lande på 50.000 danske kroner til supplement af potten
- der skrives en artikel om mørketrafikrapporterne 4 og 6 af Kai Sørensen, eller af Arve Augdal og Lars Johnsen
- Kai Sørensen reviderer beskrivelsen af refleksprøver og indkalder til fremsendelse af nye refleksprøver senest til marts
- Magnus Nygård sender sin vurdering projektforslaget om VMS til Sven-Olof Lundkvist
- Kai Sørensen indkøber en variabel tavle.

Med venlig hilsen, 4. december 2006, Kai Sørensen